

Laaggeletterdheid in Cranendonck, Heeze-Leende en Valkenswaard

De doelgroep beter in beeld

Jessica van den Doel
Macha Mathijssen
14 december 2022

Wanneer is iemand laaggeletterd?

- Laaggeletterdheid is niet hetzelfde als analfabetisme.
- Laaggeletterden kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen het eindniveau mbo-2/3 niet.
- Mensen die alleen maar moeite hebben met digitale vaardigheden zijn niet laaggeletterd.
- Wanneer iemand beperkte basisvaardigheden heeft, heeft dat effect op zijn/haar/hun zelfredzaamheid, financiën, gezondheid, werk en meer.
- <https://www.youtube.com/watch?v=V3cSjdpMSrc>

Taalniveaus

Veelgebruikte aanduidingen						
Standaard VE Nederlands	instroom	1F Eind basisschool	2F t/m mbo 3	3F Mbo 4, havo etc.	4F Hbo / Wo	4F
Raamwerk NT2 Anderstaligen	A1	A2	B1 40% volwassenen	B2	C1 75% overheids- teksten	C2
Laaggeletterd						

Oorzaken laaggeletterdheid

1. Thuisituatie en sociale omgeving

- Opgroeien in een “taalarme omgeving”.
- Vroeg schoolverlaten en praktisch werk (vaak bij ouderen).

2. Onderwijs

- Te weinig aandacht voor basisvaardigheden op scholen en bij lerarenopleidingen.
- Taal niet een onderdeel van andere vakken in het onderwijs.

3. Individuele factoren

- Tijd missen op school bijvoorbeeld door ziekte of lichamelijke handicap, een moeilijke scheiding etc.
- Algemene leer- en gedragsproblemen.

Use it or lose it.

Mensen die **in hun werk of dagelijkse routine weinig lezen** of schrijven, lopen het risico om hun taalvaardigheid te verliezen.

Bijna altijd een combinatie van oorzaken!

Ervaringen

Wie kent iemand die laaggeletterd is?

Wie is er wel eens in het DigiTaalhuis geweest?

2,5 miljoen mensen

Naar schatting 24% van de 15 jarigen loopt risico

1,8 miljoen laaggeletterden in de beroepsbevolking

54% heeft Nederlands als moedertaal

18% van de totale bevolking

2.517.134

1.779.848
Bijna 1,8 miljoen mensen tussen 16 en 65 jaar hebben moeite met taal en/of rekenen.

57% van de laaggeletterden werkt

737.286
En 593.600 mensen van 65 jaar en ouder hebben moeite met taal en/of rekenen.

53% van de laaggeletterden is vrouw

Naar schatting 25% van de 65 plussers

Maatschappelijke kosten

PWC berekende dat laaggeletterdheid de maatschappij jaarlijks ruim 1 miljard kost.

Een aantal van deze kosten worden door de gemeentelijke overheid gedragen.

Laaggeletterden lopen door lagere taal- en rekenvaardigheden jaarlijks inkomens mis.

€572 miljoen

Bijna 100.000 mensen leven in armoede door laaggeletterdheid.

€95 miljoen

Omdat laaggeletterden moeilijker een baan kunnen vinden, komen zij vaker in de bijstand.

€117 miljoen

De overheid ontvangt minder aan belastingen door lage inkomsten van laaggeletterden.

€80 miljoen

Laaggeletterden hebben vaker een ongezonde levensstijl en gaan daardoor vaker naar de huisarts of naar het ziekenhuis.

€257 miljoen

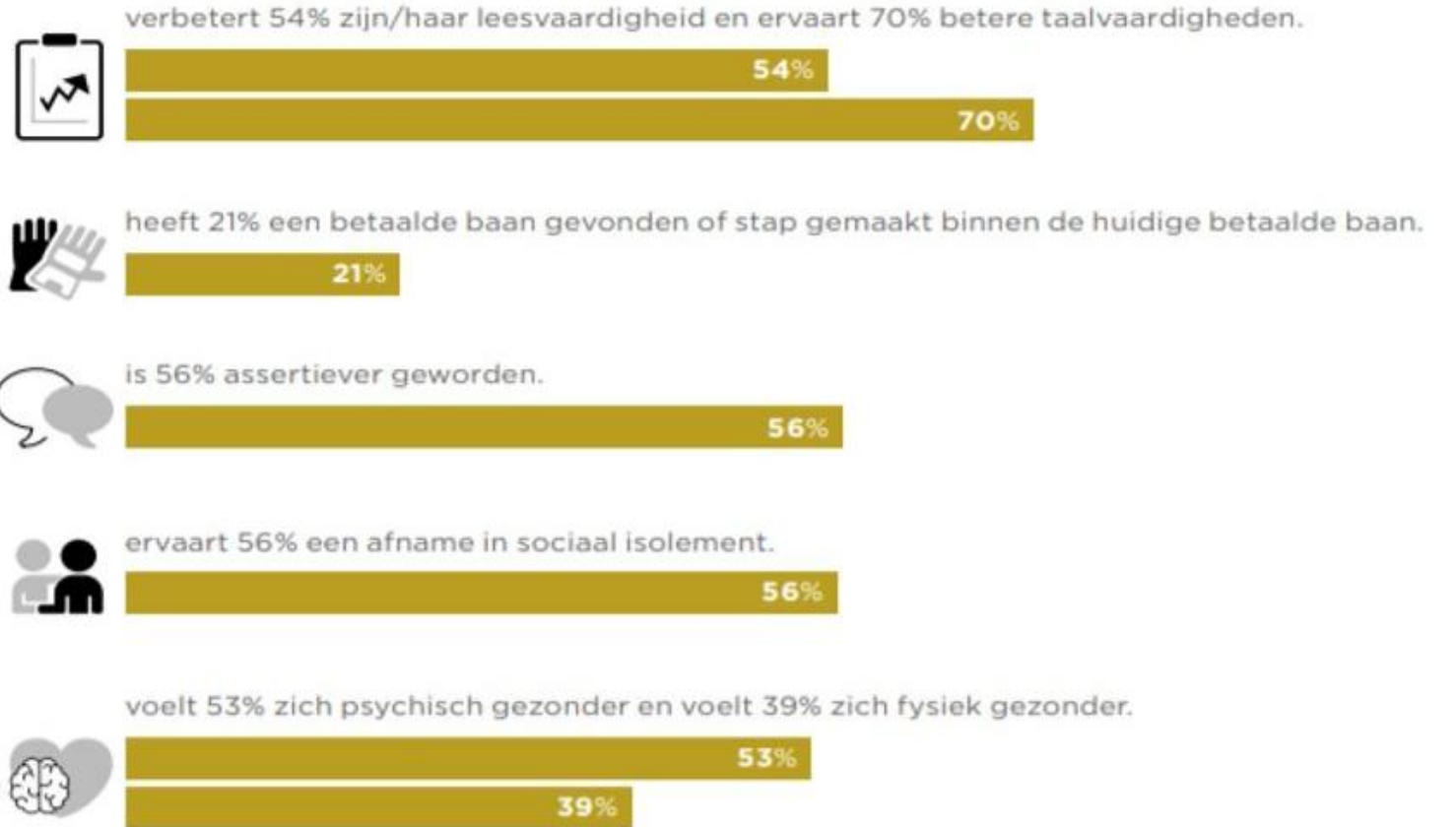
Maatschappelijke opbrengsten

Een goede aanpak laaggeletterdheid levert op sociaal maatschappelijk vlak én financieel vlak veel op.

Elke geïnvesteerde euro in de aanpak levert 1,79 op.

(Bron: [Kennisdocument - Kosten niveauverhoging - een inschatting.pdf \(basisvaardigheden.nl\)](#))

Van de deelnemers aan een taalcursus:

Aantallen

Gemeente	% laaggeletterden	Aantal laaggeletterde inwoners
Cranendonck	7%	1430
Valkenswaard	11%	3400
Heeze-Leende	7%	1120
Arbeidsmarktregio Zuidoost Brabant	8%	51000

Bron: geletterdheidinzicht.nl en Cubiss

Doelgroepen

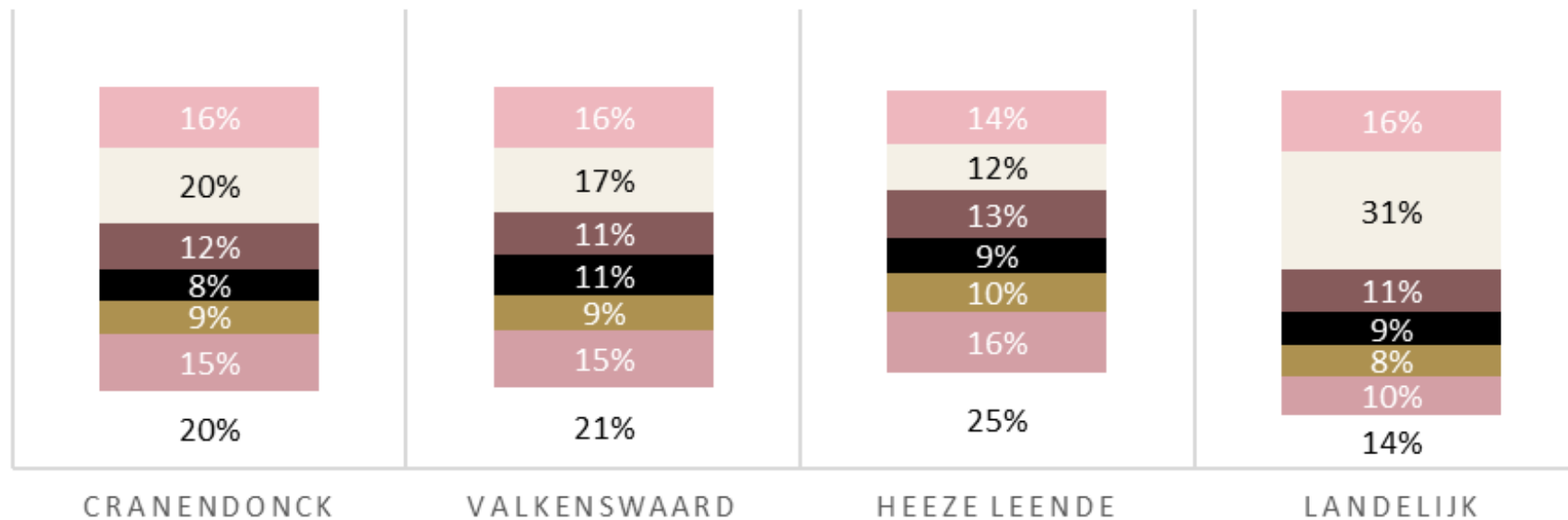
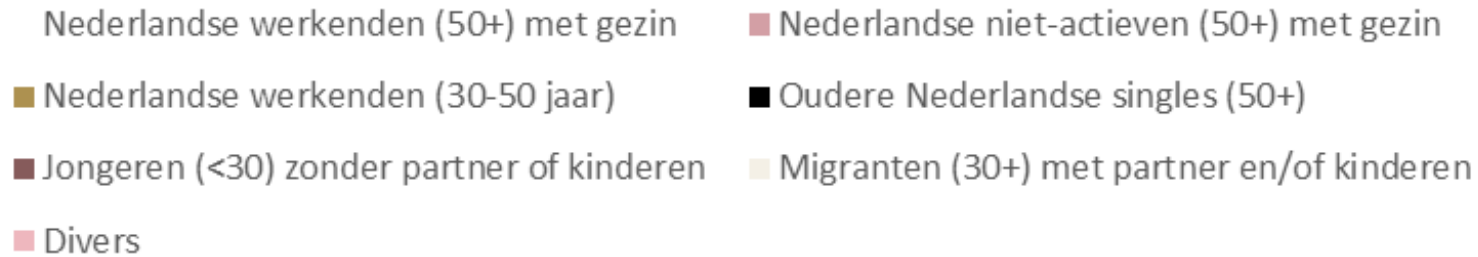
- Nog niet eerder was inzichtelijke welke groepen laaggeletterden in gemeenten nu veel voorkomen.
- Geletterdheidinzicht.nl maakt onderscheid tussen 7 doelgroepen.
- Geletterdheidinzicht.nl geeft per doelgroep ook informatie over vindplekken, manieren om de doelgroep te motiveren en activeren en doet suggesties voor (camouflage) taalaanbod.

Doelgroepen Geletterdheid in zicht.

- A. Nederlandse 50+ werkenden met gezin;
- B. Nederlandse 50+ niet-actieven met gezin;
- C. Nederlandse werkenden tussen de 30 en 50 jaar;
- D. Oudere Nederlandse 50+ singles;
- E. Jongeren 30- zonder partner en/of kinderen;
- F. Migranten 30+ met partner en/of kinderen;
- G. Divers

DOELGROEPENVERDELING

Opvallend:

- Grootste groep laaggeletterden zijn Nederlandse werkenden (50+) met gezin
- Relatief minder migranten

Laaggeletterdheid heeft effect op vele aspecten

Financiën	Gezin	Werk	Gezondheid
50% van de mensen die kampen met financiële problemen heeft waarschijnlijk ook moeite met lezen.	Als beide ouders laagopgeleid zijn, heeft een kind een driemaal grotere kans om later laaggeletterd te worden.	11% van de recent werklozen en 25% van de langdurig werklozen is laaggeletterd.	Laaggeletterden missen vaak de vaardigheden om goed om te gaan met informatie over gezondheid, ziekte en zorg. Zij hebben beperkte gezondheidsvaardigheden.
Laaggeletterden zijn drie keer zo vaak afhankelijk van een uitkering als niet-laaggeletterden (23,8% tegenover 9,3%).	24% van de 15 jarigen loopt het risico om later laaggeletterd te worden.	Taalproblemen zijn de oorzaak van 10% van de zware ongevallen in de sector procesindustrie.	Het niet goed kunnen lezen van bijvoorbeeld bijsluiters kan verregaande gevolgen hebben.
Laaggeletterden zijn ruim twee keer zo vaak langdurig arm (langer dan drie jaar) als niet-laaggeletterden (6,2% tegenover 2,5%)	Laaggeletterdheid wordt van generatie op generatie overgedragen	57% van de laaggeletterden werkt. Werkende laaggeletterden oefenen beroepen uit met een lagere beroepsstatus dan niet-laaggeletterden.	40% van de laaggeletterden omschrijft de eigen gezondheid vaker als matig tot slecht.

We vinden het belangrijk?! (integrale aanpak)

*“Dat steeds meer mensen slecht kunnen lezen is geen natuurverschijnsel.
We kunnen er wat aan doen.”*

Lilianne Ploumen. Bron: www.pvda.nl

Een greep uit verschillende oude en nieuwe beleidskaders van de A2 gemeenten:

- De activiteiten laaggeletterdheid betreffen ondersteuning basale vaardigheden deelname aan samenleving. Het vervallen van deze activiteiten leidt tot sociaal isolement en ontbreken van ontwikkel- en re-integratiekansen.
- Talentontwikkeling – inwoners groeien gezond en veilig op en kunnen zich maximaal ontwikkelen
- Het is belangrijk om inwoners met financiële problemen zo vroeg mogelijk te bereiken.
- Samenredzaamheid – inwoners hebben en houden regie over eigen leven

Relevanter dan ooit: Energie toeslag en ondersteunende maatregelen. We kunnen er wat aan doen.

- Energie toeslag niet automatisch ontvangen? Dan digitaal aanvragen :(
- Taal op gemeentelijke website is niet B1.
- Brieven zijn niet B1

Acties dus. Hoe dan?!

- Maak het een speerpunt van verkiezingsprogramma's en in onderhandelingen
- Ondersteun het DigiTaalhuis en de lokale taalnetwerken
- Faciliteer integrale samenwerking binnen de gemeente

Met als doel:

Partners en eigen organisatie bewust te maken van laaggeletterdheid

- Laagdrempelig aanbod in elke buurt aan te bieden
- Te screenen op laaggeletterdheid
 - Bijvoorbeeld bij W&I of schuldhulpverlening
 - Met behulp van screeningsinstrumenten, trainingen en samenwerking tussen partners
- En natuurlijk door te verwijzen naar passend lokaal taalaanbod
- De aanpak te monitoren

- Schrijf in eenvoudige taal!

Vragen / in gesprek

- Wat vertel je thuis over deze voorlichting?
- Wat ga je deze week anders of nieuw doen?

